ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **Bc. A. D.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 5. 2010, č. j. 1 Cad 45/2009 - 63,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 3. 11. 2009, č. j. 1 Cad 45/2009 - 35, byla zamítnuta žaloba směřující proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 9. 2008, č. X. Tímto rozhodnutím správního orgánu byla zamítnuta žádost žalobkyně o plný invalidní důchod. Proti rozsudku Městského soudu v Praze podala žalobkyně kasační stížnost, přičemž požádala o ustanovení zástupce pro řízení o ní.

Návrh žalobkyně na ustavení zástupce Městský soud v Praze usnesením ze dne 19. 5. 2010, č. j. 1 Cad 45/2009 - 63, zamítl. V jeho odůvodnění soud uvedl, že z „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“ zjistil, že žalobkyně pobírá starobní důchod ve výši 9224 Kč, podniká v oblasti výcviku řízení motorových vozidel a výše přijmu za poslední zdaňovací období je nula. Od 16. 1. do 30. 1. 2009 pobírala nemocenské ve výši 546 Kč, od 31. 1. 2009 do 27. 2. 2009 ve výši 1148 Kč a od 28. 2. 2009 do 26. 3. 2009 ve výši 1206 Kč. Žalobkyně je společně s manželem majitelkou bytu 3+1, vlastní osobní automobil Škoda Octavia a rekreační chatu. České spořitelně, a.s. splácí dluh ve výši 200 000 Kč a dluh za dceru.

Manžel žalobkyně má příjem ve výši 23 026 Kč měsíčně. Na základě těchto skutečností soud dovodil, že žalobkyně vzhledem ke svým majetkovým poměrům nesplňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Podle soudu příjmy žalobkyně nejsou sice vysoké, nicméně majetkové poměry neodůvodňují osvobození od soudních poplatků. Tím není splněna jedna z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. Proto soud návrh žalobkyně zamítl.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) namítla, že její finanční situace je kritická. Jejím jediným příjmem je důchod ve výši 9224 Kč. Manžel jí již od 22. 5. 2007 nic nepřispívá, navíc má půjčky, „*snad potomka na Slovensku, je nezodpovědný alkoholik*“. V únoru t. r. proto podala na manžela žalobu na výživné. V současné době jsou s manželem před rozvodem. V bytě 3+1 bydlí společně s dcerou, která v červnu 2009 ukončila vysokoškolské studium a od té doby je bez zaměstnání. Studium dcery a náklady s tím spojené hradila stěžovatelka sama. Vedle toho má náklady spočívající v platbě nájmu za „*miniautoškolu*“ ve výši 897 Kč měsíčně. Jako starobní důchodce má stěžovatelka nárok na omezenou nemocenskou. Během května si manžel stěžovatelky vzal další půjčku ve výši 300 000 Kč, a to bez jejího vědomí. Dále stěžovatelka uvedla, že má půjčku ve výši 200 000 Kč, kterou od července 2008 splácí formou měsíčních splátek ve výši 3691 Kč. Vedle toho si platí magisterské studium na vysoké škole v oboru právo ve výši 5000 Kč měsíčně. Věří, že jí bude zástupce ustanoven, jinak si jej nemůže dovolit, i když vlastní po rodičích zděděnou dřevěnou chatu v Jeseníkách. Osobní automobil Škoda Octavia je 6,5 let starý a je jejím pracovním prostředkem. Závěrem uvedla, že „*nebude-li mi přidělen advokát, nemohu-li se sama obhajovat, nemohu se dále soudit, poněvadž na to nemám finanční prostředky.*“ Proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud usnesení Městského soudu v Praze 19. 5. 2010, č. j. 1 Cad 45/2009 - 63, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelka uplatňuje jako důvod kasační stížnosti námitku odpovídající § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle něj lze podat kasační stížnost z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena. Stěžovatelka důvodnost této námitky spatřuje ve skutečnosti, že v jejím případě jsou dány důvody pro osvobození od soudních poplatků a s tím spojené ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud neshledává tuto námitku důvodnou. Jak již správně uvedl Městský soud v Praze, podle § 35 odst. 8 s. ř. s. lze ustanovit žalobci zástupce, kterým může být i advokát, pokud jsou splněny předpoklady, aby žalobce byl osvobozen od soudních poplatků a je-li to třeba k ochraně jeho práv. Z uvedeného ustanovení vyplývá

přímá návaznost splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. na možnost ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. Ostatně i podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, www.nssoud.cz, přiznané osvobození od soudního poplatku je výchozím předpokladem pro prominutí dalších nákladů řízení, k nimž patří i náklady spojené s povinným zastoupením advokátem v řízení o kasační stížnosti. Stejně jako osvobození od soudních poplatků, se i právo na bezplatné zastoupení váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele a splnění či nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přímo podmiňuje i právo na bezplatné zastoupení. Shora uvedenými závěry se přitom v nyní posuzovaném případě řídil i Městský soud v Praze. Na základě údajů obsažených ve stěžovatelkou předloženém a vyplněném „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození do soudních poplatků a ustanovení zástupce“ Městský soud v Praze dospěl k závěru, že vzhledem k majetkovým poměrům, ač příjmy stěžovatelky nejsou vysoké, nejsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Tím pádem nebyla splněna podmínka pro ustanovení zástupce soudem ve smyslu § 35 odst. 8 s. ř. s.

Městský soud v Praze ve svém, byť stručném, rozhodnutí uvedl, jaké skutečnosti zohlednil a jaké závěry z nich učinil. Vycházel přitom z údajů, které mu poskytla stěžovatelka. V kasační stížnosti potom stěžovatelka již pouze opakuje dříve uváděné a tvrzené skutečnosti. Jediným významným novem je fakt, že na manžela byla podána žaloba ohledně jeho vyživovací povinnosti, což stěžovatelka doložila kopií předvolání k soudu. Vedle toho stěžovatelka dále uvedla, že si její manžel vzal v květnu (patrně tohoto roku) půjčku ve výši 300 000 Kč. K těmto skutečnostem Nejvyšší správní soud uvádí, že je sice zohlednil, nicméně ty neměly vliv na odlišné posouzení splnění podmínek pro ustanovení zástupce, než jaké učinil Městský soud v Praze.

Jak uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 23. 2. 2006, č. j. 4 Ans 3/2005 - 148, www.nssoud.cz, v současné době nejsou v platném právu vyjádřena objektivní hlediska pro posuzování poměrů žadatele o osvobození od soudních poplatků, resp. jejich tíživosti. Osvobození od soudních poplatků je tak věcí úvahy soudu; při rozhodování o něm soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem. Jestliže to poměry žadatele nedovolují, je soud povinen žadateli přiznat tomu odpovídající osvobození od soudních poplatků, a to buď v plném rozsahu nebo zčásti. K tomu je třeba doplnit závěry uvedené v usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95, www.nssoud.cz, podle kterých při úvaze o splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků vychází soud nejen z finanční hotovosti, jíž žadatel disponuje, ale bere v úvahu i jeho celkové majetkové poměry včetně vlastnictví nemovitostí; to však samo o sobě není překážkou osvobození od soudních poplatků. Z výše naznačené judikatury tedy pro soudy ve správním soudnictví vyplývá povinnost zohledňovat majetkové poměry žadatele o ustanovení zástupce. Ostatně v těchto intencích Městský soud v Praze také postupoval. V odůvodnění svého rozhodnutí poukázal na příjmy stěžovatelky, její výdaje, majetek a dluhy. Na základě komplexního posouzení potom Městský soud v Praze dospěl k závěru, že důvody pro ustanovení zástupce nejsou dány. Nejvyšší správní soud se s těmito právními závěry plně ztotožňuje.

Nejvyšší správní soud v žádném případě nehodlá nijak zlehčovat finanční situaci stěžovatelky, která je ztížena komplikovanými rodinnými vztahy. Nicméně nelze zcela odhlédnout od některých skutečností. Stěžovatelka uvedla, že disponuje zděděnou rekreační chatou, podílem na bytu 3+1 a dále osobním automobilem, který ale potřebuje pro výkon své podnikatelské činnosti. Současně uvedla, že měsíčně platí za nájem prostor pro její autoškolu 897 Kč. Tyto náklady by však neměly být zohledněny, neboť souvisí s podnikatelskou činností stěžovatelky, z níž navíc nemá za poslední zdaňovací období žádné příjmy. Platba za nájem nebytových prostor je nákladem v rámci podnikatelské činnosti. Do téže kategorie pak bude zřejmě třeba zahrnout náklady spojené s vlastnictvím a provozováním osobního automobilu, neboť podle stěžovatelky slouží jako pracovní prostředek. Dále je ovšem třeba vycházet ze skutečnosti, že vlastnictví bytu a rekreační chaty vyžaduje vynakládání jistých nezbytných nákladů. V případě bytu jde o pravidelné měsíční úhrady do fondu oprav, náklady na služby, energie, atd. Rovněž péče o nezaměstnanou dceru, jakkoliv chvályhodná, vyžaduje další náklady. Stranou nelze ponechat ani fakt, že stěžovatelka hradí měsíční náklady na školné související s jejím studiem na soukromé vysoké škole ve výši 5000 Kč. Stěžovatelka přitom rovněž musí vynakládat finanční prostředky na uspokojení svých základních životních potřeb. Vedle toho uvedla, že splácí měsíčně 3691 Kč na splátkách dluhu České spořitelně, a.s. Podle stěžovatelky přitom jejím jediným příjmem je, vedle krátkodobých dávek nemocenského pojištění v roce 2009, starobní důchod ve výši 9224 Kč měsíčně. Nicméně, viděno v souhrnu, celkové měsíční náklady, které má stěžovatelka, značně převyšují její vykázaný měsíční příjem, který představuje pouze její starobní důchod. Je přitom zřejmé, že stěžovatelka tyto prostředky musí čerpat z nějakých zdrojů. Příjem stěžovatelky tedy není vysoký, nicméně majetkové poměry stěžovatelce zřejmě umožňují hradit náklady ve výši převyšující její vykázaný měsíční příjem. Na tom by nic nezměnilo ani to, kdyby dlužných 200 000 Kč mělo sloužit na krytí těchto výdajů (nákladů). Nejvyšší správní soud se tak za těchto okolností nemůže ztotožnit se stěžovatelkou v tom, že nemá finanční prostředky na to se dále soudit. Jestliže je totiž stěžovatelka schopna zvládat náklady spojené s vlastnictvím bytu, rekreační chaty, základními životními potřebami sebe a své dcery včetně bytových potřeb, splátkou dluhu ve výši 3691 Kč měsíčně a dluhu za dceru, a dále výdaje za studium a s tím spojené školné ve výši 5000 Kč měsíčně, potom musí být podle Nejvyššího správního soudu schopna obstarat si pro řízení o kasační stížnosti zástupce ze svých zdrojů.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že stěžovatelka má dostatečné prostředky, a proto nesplňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků a tudíž ani pro ustanovení zástupce. Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tedy nebyl naplněn a kasační stížnost není důvodná. Nejvyšší správní soud ji proto podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 120 a § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť stěžovatelka v něm neměla úspěch a správnímu orgánu takové právo ve věcech důchodového pojištění nepřísluší.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. října 2010

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu